

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות
לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • אגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תתקכא

ערב שבת־קודש
פרשת ויקהל־פקודי / פרה
כ"ב באדר ה'תשע"ב

יוצא־לאור עלידי
מכון ליובאוויטש שעליד
צעירי־אגודת־חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

ניסן, יעלה היום לבית העלמין⁹.

9) מנהגי העולם בזה הובאו בס' נטעי גבריאל הל' אבילות ח"ב פרק פגס"ח"ט, ובילקוט יוסף הל' ביקור חולים ואבילות (תשס"ד) עמ' תרל, ורבים מקילין (בלא בכי והספד, כמובן). אבל י"א שהרבי הורה עבור הרבנית קרסיק ע"ה מת"א (הרב נפטר ביום ה' ניסן תש"כ) שאין עולים כלל לבית החיים בחודש ניסן (אף שלקברי צדיקים עלה גם הרבי עצמו). וע"ע.

יום שישי

כ"ט באדר – ערב ראש־חודש

את מטבעות הצדקה (שנותנים לקופות קודם או אחרי התפילות) מחלקים בערב־ראש־חודש לצדקות שונות⁸.
יש־אומרים שמי שיש לו יארצייט במשך חודש

8) ספר המנהגים, מנהגי שמחות, עמ' 77.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו
ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,
בני הרה"ח ר' שלום ישעי' ע"ה דייטש

הלכות ומנהגי חב"ד

קוראים לשבעה עולים בפרשת השבוע. מניחים את ספר התורה השני על הבימה (ונשאר על הבימה עד אחר הקריאה בו)⁵, ואומרים חצי קדיש. הגבהה וגלילה. בספר השני קוראים למפטיר את פרשת 'פרה', בפרשת חוקת: 'וידבר... תטמא עד הערב' (במדבר יט, א-כ). אם יש רק ספר תורה אחד – אין מגביהים אחר חצי קדיש, אלא גוללים לפרשת פרה, ומגביהים וגוללים רק לאחר גמר המפטיר. את החצי קדיש אומרים תמיד אחרי הקריאה שלפני עליית המפטיר.

הפטרה: 'ויהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי' (יחזקאל לו, טז-לז)⁶.

אם קרא את הפטרת השבוע או כל הפטרה אחרת – קורא אחריה הפטרת פרשת פרה, ואם נזכר אחר הברכות – קורא אותה בלא ברכה⁷. המולד: יום חמישי בלילה, אור ליום שישי, בשעה 9:33 ושני חלקים.

מברכים החודש: ראש חודש ניסן ביום השבת קודש.

אין אומרים 'אב הרחמים'. התוועדות בבית הכנסת.

בקריאת 'שניים מקרא ואחד תרגום' לשבת זו יש לזכור לקרוא את שלושת ההפטרות – של פרשת 'ויקהל' ('וישלח המלך שלמה') של פרשת 'פקודי' ('ותשלם כל המלאכה') ושל פרשת פרה ('ויהי דבר ה'... אני ה' דיברתי ועשיתי'), כמנהגנו. והנהגים כמנהג רבותינו נשיאינו יקראו את הפטרות 'ויקהל' ו'פקודי' בעש"ק אחה"צ, ובש"ק לפני תפילת שחרית, לאחר קריאת ה'שביעי' שוב, יקראו את ההפטרה דפרשת 'פרה'.

שבת קודש, פרשת ויקהל-פקודי / פרה
כ"ג באדר – מברכים החודש ניסן

השכם בבוקר – אמירת תהילים בציבור¹. אחר כך לומדים בציבור במשך כשעה מאמר חסידות שיהיה מובן לכולם, ואחר-כך – התפילה². רצוי להכין קודם התפילה את ספר התורה המיועד לקריאת פרשת פרה, בתחילת פרשת חוקת (נכון לבחור בספר המהודר ביותר שבארון הקודש³), כדי למנוע טירחא דציבורא⁴. מוציאים שני ספרי תורה. בספר הראשון

(1) רגילים לומר זאת בחליפה וכובע, והנשואים בחגירת אבנט (כפי שנהג הרבי וכל הציבור עמו, למרות שחוראה לרבים נמסר "בחגירת אבנט" רק על תהילים דה"ר, ס' המנהגים עמ' 68).

(2) ספר המנהגים עמ' 30. ולכאורה יש לנהוג כן גם אם משלימים זאת אחר-כך.

(3) עיין בשו"ע הבי"י ס' תרפ"ה ס"ז ונו"כ. משמעות לשון אדה"ז ס"ל רפב סט"ז היא, שרק פרשת זכור היא מן התורה, ומאידיך ב'התוועדות' תשמ"ט ח"ב עמ' 466 (מוגה) מביא הרבי (רק) משו"ע הבי"י הנ"ל (בשם י"א) ומקורותיו, שגם פרשת פרה היא מן התורה, ועיי"ש בהערות.

(4) לוח דבר בעתו.

(5) שערי אפרים שער י" ס"ב. וראה בזה בגיליון תשס"א ב'לוח השבוע' הע' 14.

(6) לוח כולל-חב"ד. ספר המנהגים עמ' 33. בהפטרת ש"פ פרה תשח"י אמר הרבי "בהקדשי בכם לעיניכם" [כנוסח הדפוסים, וכן הוא בחומש 'תורה תמימה' בפנים] וגם "לעיניהם" כדעת המנחת: שי [שהובאה שם בהערה. וכן הנוסח אצל קורן, ברויאר ואיש מצליח] [מיומנו של אחד הת', מקדש מלך ח"ד עמ' תקג].

(7) לוח כולל-חב"ד, ש"פ מקץ.

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

כ"ב באדר ה'תשע"ב - כ"ט באדר ה'תשע"ב

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	כ"ב באדר	הלי עבודת כוכבים וחקותיהם פרק ד-ו.	הלי יסודי התורה פרק ב.	מל"ת טז. יז. יח. יט. כ. כא. כו. כח. כז. כט. יד. ט. ז.
ש"ק	כ"ג באדר	פרק ז-ט.	פרק ג.	מל"ת יא. יב. יג. מ"ע קפה. מל"ת כה. כב. מח. נ. נא. ל. לג. לא. לב.
א'	כ"ד באדר	פרק י-יב.	פרק ד.	מל"ת לה. לח. לו. לז. לד. מג. מד. מ. לט. מא. מה. קעא.
ב'	כ"ה באדר	הלי תשובה.. בפרקים אלו. פרק א-ג.	פרק ה.	מ"ע עג.
ג'	כ"ו באדר	פרק ד-ו.	פרק ו.	מ"ע עג.
ד'	כ"ז באדר	פרק ז-ט.	פרק ז.	מ"ע עג.
ה'	כ"ח באדר	פרק יו"ד. מה אהבתי וגו'. ספר אהבה והוא ספר שני.. הלי ק"ש.. בפרקים אלו. פרק א-ב.	פרק ח.	מ"ע עג. י.
ו'	כ"ט באדר	פרק ג-ד. הלי תפלה וברכת כהנים.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ט.	מ"ע י. ה.

זמני השבוע*

תאריך	עלות השחר**		זמן ותפילין	זריחת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	120 ד' לפני הזריחה	72 ד' לפני הזריחה							
ו', כ"ב באדר	3:50	4:38	4:59	5:57	8:48	11:50	12:20	5:49.3	6:13
ש"ק, כ"ג באדר	3:49	4:37	4:58	5:56	8:47	11:49	12:19	5:50.0	6:14
א', כ"ד באדר	3:48	4:35	4:57	5:54	8:46	11:49	12:19	5:50.7	6:15
ב', כ"ה באדר	3:46	4:34	4:56	5:53	8:46	11:49	12:19	5:51.4	6:15
ג', כ"ו באדר	3:45	4:33	4:54	5:52	8:45	11:49	12:19	5:52.1	6:16
ד', כ"ז באדר	3:43	4:31	4:53	5:50	8:44	11:48	12:19	5:52.8	6:17
ה', כ"ח באדר	3:42	4:30	4:52	5:49	8:43	11:48	12:18	5:53.5	6:18
ו', כ"ט באדר	3:40	4:29	4:50	5:48	8:42	11:48	12:18	5:54.2	6:18

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
*** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש	הדה"נ	צה"ש
ויק"פ / פרה	5:12	6:25	5:27	6:27	5:18	6:27	5:30	6:28
ויקרא / החודש	5:17	6:30	5:32	6:32	5:24	6:32	5:35	6:32

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: נחמיה קפלון • הגהה: יוסף יצחק אולידורט

מו"ל: מכון ליובאוויטש שעליד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יור: הרב יוסף יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il ISSN 0793-7474 אינטרנט:

גם המנוחה צריכה להיות חלק מה'מסע' והעלייה

סיום ספר בתורה מעורר לחשבון ולסך־הכול, במיוחד ספר שמות, הכולל את כל עבודת האדם, ופרשת 'פקודי' במיוחד, שעניינה – חשבון • ההוראה הנלמדת מהפסוק האחרון בספר: אין חניה לשם מנוחה בלבד, אלא עליה להיות חלק מה'מסע' לדרגה נעלית יותר • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

הנפש ולעשות סך־הכול מכל השבוע, והכנה לשבוע החדש²; ועד שבכל יום – הזמן לזה הוא בסוף היום, בקריאת שמע שעל המטה, לפני "בידך אפקיד רוחי".

מזה מובן, שכן הוא גם כאשר מסיימים תקופה (בחיים עם ה)תורה⁶ – ספר שלם בתורה⁷, שכל ספר בתורה הוא עניין⁸ בפני עצמו⁹ (כפי שרואים

עילאה, הבאה לאחרי ההקדמה דתשובה תתאה לפני השבת) – אגה"ת שם.

(5) שמתברך מיום השבת (זח"ב סג, ב. פח, א).
(6) כפתגם אדה"ז הידוע: שצריך לחיות עם הזמן, עם פרשת השבוע ("היום יום" ב' חשון. ס' השיחות תש"ב עמ' 92 ואילך).

(7) ובפרט (ע"פ מנהג ישראל) שבסיום הספר מכריזים "חזק חזק ונתחזק" – ראה לקו"ש חכ"ה עמ' 474. וש"נ.

(8) היינו, אף שסיפור המאורעות בכל הספרים הם המשך אחד, מ"מ כל ספר הו"ע בפ"ע ויש בו תוכן מיוחד ששונה משאר הספרים. ולהעיר מהכלל (פסחים ו, ב. וש"נ) שאין מוקדם

ומאוחר בתורה (אבל כן הוא גם בספר אחד עצמו). וראה גיטין ס, א – אבל בכל פעם יש טעם ע"ז (ראה של"ה תב, ב).

(9) כנראה מדיוק חלוקת ספרים בחז"ל – ראה הערות הבאות. וראה שבת קטז, א. ולהעיר מגיטין שם. רמב"ם הל' ס"ת פ"ז הי"ד טז. וראה שם פ"ח – החלוקה לה' ספרים. וראה

סוטה לו, ריש ע"ב בנוגע ל"חומש שני" (שמות) ו"חומש פקודים" (במדבר); ושם מ, ב (במשנה). ע"ז כה, א בנוגע

לספר בראשית (ספר הישר). ועוד.

א. בשבת זו סיימו את ספר השני מחמישה חומשי תורה – ספר שמות.

כל סיום בתורה ובקדושה בכלל צריך לעורר אצל היהודי (המסיים) התעוררות מיוחדת לעשות חשבון צדק וסך־הכול מעבודתו בתקופה שלפני זה, וגם להתכונן לשלב החדש בעבודה, שמתחילה עכשיו, ובנידון דידן – התחלת ספר ויקרא.

כפי שרואים בסיומים של תקופות שונות בחייו (ובעבודתו) של יהודי: בסוף השנה – חודש אלול, חודש החשבון! על שנה שעברה, שיהודי צריך לעשות חשבון הנפש וסך־הכול מהנהגתו במשך השנה, וגם לעשות ההכנות המתאימות לשנה החדשה; בסוף כל חודש – ערב ראש־חודש (שנקרא "יום כיפור קטן"²) זמן המתאים לעשות חשבון מהעבודה במשך החודש, ולהתכונן לחודש החדש; ערב שבת³ (וגם – שבת⁴) הוא זמן לחשבון

(1) ראה ספר המאמרים אידיש עמ' 75, 78, 129. וראה לקוטי מהר"ל הל' ימים הנוראים. ל"ת להאריז"ל עה"פ (תצא כא, יג) ובכתה גו' ירח ימים. טואר"ח ר"ס תקפא. לקו"ת ד"ה אני לדודי. וראה לקו"ש ח"ט עמ' 590 (ועוד) בהערה ד"ה חודש אלול.

(2) ראה אוה"ת בא עמ' רנג. ועוד.

(3) ראה אגה"ת ספ"י (בלילה) "לפני יום השבת".

(4) אותיות תשב (אלא שהתשובה דשבת (עצמו) היא תשובה

חח (באזון) – על ההורים להאזין להוראת התורה ולדברי גדולי־ישראל בכל הקשור לחינוך הילדים. כמו־כן מוטלת חובה על ההורים להקשיב היטב לשיחות שהילדים מנהלים עם חבריהם ובינם לבין עצמם, כדי להדריכם בדרך הנכונה.

נזם (באף) – להורים צריך שיהיה 'חוש ריח' מפותח, כדי להבחין אם החברים שעמם ילדיהם מתחברים הם אכן טובים ומחונכים כדבעי.

טבעת (באצבע) – ההורים מחויבים להורות ולהראות ב'אצבע' לילדיהם את הדרך הישרה העולה בית א"ל, ולהסביר להם בדרכי נועם את הטוב והתועלת הצפונים בהליכה בדרך הישרה, וכן את הנזק העלול לבוא בדרך ההפכית.

כומז (בזרוע) – לצד ההסבר בדרכי נועם, על ההורים לפעול בתוקף ובהקפדה בחינוך ילדיהם. לא רק כשהילד אינו ממושמע, אלא אף כשהילד מציית – עליו לחוש שיש עליו שמירה קפדנית של הוריו בכל הנוגע לחינוכו.

(לקוטי דיבורים כרך ג, עמ' תקע"תקעד)

וכל הנשים אשר נשא ליבן אותנה בחכמה טוו את העיזים (לה,כו)

טוו את העיזים: היא היתה אומנות יתירה, שמעל־גבי העיזים טווין אותן (רש"י)

הנשים לא נצטוו לעשות את הטוויה על־גבי העיזים, אלא נתעוררו לכך מצד עצמן. הנשים הבינו שאם זכו לכישרון מיוחד זה מאת ה', מטרת הדבר היא – המשכן.

מכאן הוראה, שכאשר הקב"ה מעניק לאדם חושים וכישרונות מיוחדים, עליו לנצלם לעבודת ה' – לעשות מהעולם משכן ו'דירה' לה' יתברך.

(לקוטי שיחות, כרך טז, עמ' 456)

ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחושת במראות הצובאות (לה,ח)

אמר רבנו הזקן: בתרומות המשכן היו זהב כסף ונחשת, ולא היה דבר מבריק חוץ מהמראות הצובאות, שמהן נעשו הכיור וכנו. הכיור וכנו מפורטים בסוף כל כלי המשכן, אך שימושם בראש כל עבודות המשכן, כי "נעוץ תחילתן בסופן".

(היום יום ט"ז אדר"א)

ויעשו בני־ישראל ככל אשר ציווה ה' את משה... וביאו את המשכן אל

משה (לט,לב-לג)

שלא היו יכולים להקימו... ומשה העמידו (רש"י)

שני פסוקים אלו מלמדים אותנו כיצד יכול האדם להגיע לתכלית שלמותו בהקמת ה'משכן' הפרטי להשם יתברך.

בבניין המשכן הגשמי נדרשו בני־ישראל לעשותו תחילה עם כל פרטי ("ככל אשר ציווה ה'"), אך עדיין לא ניתנה להם הרשות להקימו, ורק כשהביאוהו אל משה הוקם המשכן.

כך גם בעבודת האדם לבוראו: בתחילה על האדם לעבוד את עבודתו ככל יכולתו ולמצות את כל אפשרויותיו, אך עדיין אין זה מספיק להשראת השכינה ב'בית־מקדשו' הפרטי. עליו להביא את מלאכת עבודתו ולהתקשר אל ה'משה' שבדור ("אתפשטותא דמשה בכל דרא"), אשר מחבר את בני־ישראל לאביהם שבשמים ("אנכי עומד בין ה' וביניכם"), ורק אז יוכל ה'משכן' הפרטי לקום ולהתקיים.

(לקוטי שיחות כרך יא, עמ' 172)

פרשת ויקהל-פקודי

ששת ימים תעשה מלאכה (להב)

ציווי זה נאמר למחרת יום הכיפורים (רש"י ריש פרשתנו)

מה הקשר בין מחרת יום הכיפורים ל"ששת ימים תעשה מלאכה"?

אלא ביום הכיפורים אמר הקב"ה למשה "סלחתי כדבריך", שנתכפר לישראל חטא העגל; ו"ששת ימים תעשה מלאכה" הוא סדר התיקון לחטא העגל, וכדלהלן:

על חטא עבודה-זרה אומר הרמב"ם (ריש הלכות עבודה-זרה), שהוא נובע מכך שבני-האדם טעו והחשיבו את הכוכבים והמזלות – אשר דרכם עוברת ההשפעה העליונה – למציאות עצמאית והשתחוו להם. הם סגדו ל'ממוצע', בשעה שאינו אלא ממלא תפקיד – כגרזן ביד החוצב בו.

תורת החסידות מסבירה שבצורה 'דקה' יותר עצם ההתמסרות וריבוי ההשתדלויות והתחבולות בעסקים – גם הם מעין עבודה-זרה ח"ו, משום שהאמת היא כי "ברכת ה' היא תעשיר", וכל השקעת השכל והתחבולות מתוך מחשבה שכך יתעשר יותר – כמוה כהשתחויה (הרכנת הראש) ל'ממוצע'.

רק התנהגות של "ששת ימים תעשה מלאכה", היינו ללא השקעת ראשו ורובו וללא התעסקות יתר – היא העוקרת ומבטלת את שורש החטא של עבודה-זרה.

(לקוטי שיחות כרך א, עמ' 187-190)

וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' (להב)

אבות מלאכות ארבעים חסר אחת – כנגד מי?... כנגד עבודות המשכן (שבת מט)

הדבר אומר דרשני: מה הקשר בין עבודות המשכן לאיסורי מלאכה ביום השבת?

ההסבר: ל"ט אבות המלאכות קשורים לצורכי האדם הכלליים – מזון, לבוש ובית. העבודה במשך ימי החול היא ה'בירור' והזיכוך של הדברים האלה, אך בשבת המלאכות האלה אסורות. יום זה לא ניתן לעבודת הבירורים (בשבת – 'בורר' אסור), אלא להעלות את כל מה שכבר נתברר בששת ימי המעשה.

אך לפי זה קשה כיצד מותר לאכול בשבת, והלא גם אכילה היא 'בירור'?

שאלה זו שאל כ"ק אדמו"ר ה'צמח-צדק' את זקנו אדמו"ר הזקן ימים אחדים לפני הסתלקותו, וזאת היתה תשובתו:

דברי אוכל המותרים באכילה שורשם ב'קליפת נוגה', שיש בה תערוכת טוב ורע. בששת ימי החול הטוב והרע מעורבים ועבודת האדם היא להפריד את הטוב מהרע. אך בשבת אין צורך בכך, כי מערב שבת נפרד הטוב מהרע, ובבוא יום השבת כל המאכל נעשה רק טוב, ולכן אין צורך ב'בירור'. בשבת כוונת האכילה היא אך ורק להעלות הטוב לדרגה נעלית יותר בטוב עצמו.

(דרך מצוותיך דף צב"צג)

חח וזום וטבעת וכומז (להב)

האבן עזרא מפרש: חח – באוזן; זום – באף; טבעת – באצבע; וכומז – בזרוע.

מכאן אנו למדים כיצד הורים צריכים לחנך את ילדיהם:

ומיצר העולם הזה הגשמי והחומרי. ובהמשך לזה¹⁴ – אודות השבירה וביורור (קליפת) מצרים עלידי עשר המכות, שזה קאי על כללות העבודה של בירור וזיכוך גשמיות וחומריות העולם; ועד – שמביא ליציאת מצרים, להשתחרר מעול שיעבוד המיצרים וגבולים של העולם, כהכנה¹⁵ ל"תעבדון את האלוקים על ההר הזה"¹⁶, מתן-תורה¹⁷, שאז נתבטלה הגזירה של עליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה¹⁸, ואני המתחיל – וירד ה' על הר-סיני ונתן תורה ומצוות, ביחד עם הכוח לעשות מעולם הזה הגשמי – (חפצא של) קדושה, ולהשלים תכלית בריאת כל העולמות – לעשות דירה לו יתברך בתחתונים.

ועד – השלימות בזה¹⁹ עלידי "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"²⁰, שבני-ישראל עשו משכן להקב"ה החל מעשייתם ומלאכתם בהבאת נדבות המשכן, מהדברים הגשמיים שבעולם ("זהב וכסף ונחושת גו'"), שמזה יעשו משכן להקב"ה כמסופר בפרטיות בהמשך ספר שמות²¹ (ובפרט – בסיומו) אודות הציווי על עשיית המשכן וכלי המשכן, ואחר-כך אודות העשייה בפועל.

ג. ולאחרי זה באים לסיום והמשך ספר שמות –

14 בפרשיות וארא בא ובשלח.

15 וגם גלות מצרים (בתחילת ספר שמות) היא הכנה למ"ת, כמבואר בכ"מ (תו"א ע"ד, א. ועוד) שגלות מצרים היה"כור הברזל" (ואתחנן ד, כ) שעלידו נתברר ונודרך ישראל, ועלי-ידם – נודרך העולם, ועי"ז נעשה ההכנה להגילוי דמתן תורה כו'.

16 שמות ג, יב. וראה תו"א טז, סע"ב. וראה בארוכה לקו"ש ח"א עמ' 265 ואילך. ח"ו עמ' 239.

17 בפרשת יתרו. ובהמשך לזה – הדינים בפ' ואלה המשפטים (מה הראשונים מסיני אף אלה מסיני. וגם בסיום הפרשה – ע"ד מתן תורה).

18 תנחומא וארא טו. שמו"ר פ"ב, ג. ועוד.

19 כדאיתא במדרש (במדב"ר פ"ג, ב. פ"ב, ו. ובכ"מ) "אימתי שרתה השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן", שאז נשלמה המשכת השכינה בארץ שהתחילה במתן תורה, כי במ"ת היה בעיקר הגילוי מלמעלה, ושלימותה היא כשנעשה ע"י עבודת המטה דווקא – "ועשו לי מקדש גו'" (ראה בארוכה לקו"ש חכ"א עמ' 150 ואילך. וש"נ).

20 תרומה כה, ח.

21 בפרשיות תרומה, תצוה, תשא ויקהל.

בפשטות גם מתוכן כל ספר¹⁰ – הרי זה בוודאי¹¹ זמן המתאים לעשות חשבון הנפש וסך-הכול מתוכן הספר, ההוראה והעבודה שלו, ולהתכונן במיוחד לעבודה החדשה הבאה בספר החדש.

כל עניין בתורה הוא בתכלית הדיוק. ולכן מובן, שה(תוכן של ה)חשבון וסך-הכול בסיום ספר שמות וההכנה לעבודה שלאחרי זה, מרומזים בתורה גופא – בחלק שקוראים ולומדים בסיום ספר שמות – פרשת פקודי (שתוכנו הגלוי הוא חשבון וסך-הכול), ולאחרי זה – בתחילת ספר ויקרא, פרשת ויקרא. כדלקמן.

ב. בספר שמות (שהוא ספר שלם בפני עצמו כנ"ל) משתקפת כללות עבודת האדם¹², מתחילתה ועד סופה:

התחלת הספר "ואלה שמות בני-ישראל הבאים מצרימה", הירידה בגלות מצרים¹³, המורה ומבטאת (בעבודת האדם) – את כללות ירידת הנשמה (בני-ישראל) (למצרים לשון) מיצר הגוף

10 ראה ב"ר פ"ג, ה (וראה שם פס"ד, ח): ה' פעמים כתיב כאן אורה כנגד חמשה חומשי תורה כו', ספר בראשית שבו נתעסק הקב"ה וברא את עולמו כו', ספר ואלה שמות שבו יצאו ישראל מאפילה לאורה כו', ספר ויקרא שהוא מלא הלכות רבות כו', ספר במדבר שהוא מבדיל בין יוצאי מצרים לבאי הארץ כו', ספר משנה תורה שהוא מלא הלכות רבות כו'.

11 ובמכ"ש וק"ו מהחשבון בסיום תקופת הנ"ל בזמן העולם (כסוף שנה, סוף חודש וכו'), עאכ"כ בסיום ספר בתורה – שהיא מקור כל הדברים שבעולם, אסתכל באורייתא וברא עלמא (זח"ב קסא, רע"ב). ובשביל התורה נברא כל העולם (פרש"י ר"פ בראשית).

12 לאחרי ספר בראשית – שתוכנו בעיקר ע"ד הבריאה (לפני שנתגלה בה כוונת בריאתה בשביל התורה ובשביל ישראל – ראה לקו"ש חט"ז עמ' 478), וע"ד עבודת האבות, דאף שהיו למעלה מעולם, הרי עבודתם היתה הכנה – מעשה אבות סימן לבנים – לעבודת הבנים (ראה לקו"ש ח"ו עמ' 238), שהתחלתה היא עיקר בספר שמות*. שבו ע"ד יצי"מ (לידת עם ישראל) ומתן תורה וכו' (כדלקמן בפנים). וראה תו"ח (לך פד, א ואילך. ח"ש קלה, ב ואילך) שספר בראשית הוא "שרש ומקור למצות שיכתבו בס' שמות ושאר הספרים". * [ובלשון רש"י (ר"פ בראשית), שהתחלת התורה היא ע"ד "כח מעשיו הגיד לעמו" ("בראשית ברא אלקים גו"), ואח"כ ע"ד המצוות, (החל מ) "החודש הזה לכם" (שבספר שמות)].

13 משא"כ אצל האבות לא היה שייך גלות – ראה לקו"ש ח"ו שם.

להקב"ה דירה לו יתברך - חשבון צדק איך ובאיזה אופן התנהג בזה.

וזה צריך להיות באופן של "אלה פקודי"²⁴, "אלה" לשון גילוי - חשבון ברור ומדוייק, שרואים בגלוי ויכולים להראות באצבע ואומר (זה, ובלשון רבים) - "אלה פקודי המשכן" מהמשכן לה' שהיהודי עשה.

* * *

ד. [...] כאשר מגיעים לסיום הספר - לאחרי

בעמזו בסיום תקופה בתורה, עליו לעשות ולמסור "פקודי המשכן" - חשבון וסך-הכול מכללות עבודתו בנתינה ומסירה (לנדבת המשכן)

שכבר עשו העבודה של כל ספר שמות, עד לסיום שבזה - "אלה פקודי המשכן", החשבון וסך-הכול של כל העבודה (כפי שעושים בסיום כל תקופה בחיים כנ"ל), וגם הקמת המשכן בפועל - אפשר לחשוב שבזה כבר גמרו, ועכשיו ניתן "לנוח".

על זה ישנו הלימוד מהפסוק האחרון ופירוש רש"י בסיום הפרשה והספר - שהסיום וסך-הכול צריך לעורר עלייה נעלית יותר, שלב חדש בעבודתו [כמו כל סיום בתורה וקדושה, שאינו רק סוף המדריגה שלפני זה, אלא גם הכנה, המביאה למדריגה חדשה ונעלית יותר²⁵]:

בסיום הפרשה (לאחרי שהתורה מספרת ש"לא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן גו") נאמר²⁶: "ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו בני ישראל בכל מסעיהם גו', כי ענן ה' על המשכן יומם גו' לעיני כל ישראל בכל מסעיהם".

24) ולהעיר שכן נקראת הפרשה ("אלה פקודי") בסידור הרי"ג (סדר קריאת התורה) וברמב"ם (ב"סדר תפילות" שלו) בסו"ס אהבה (בסופו).

25) ולכן בסיום תושב"כ (בשמח"ת) מתכיפין התחלה להשלמה". וכן נוהגים בסיום הש"ס וכיו"ב. וכנוסח סיום הש"ס - "הדרן עלך כו".

26) מ, לו ואילך.

פרשת פקודי, ששם מדובר בפרט אודות החשבון וסך-הכול של העבודה ב"ועשו לי מקדש"²².

- שבזה רואים בפשטות ובגלוי איך שהחשבון וסך-הכול בסיום התקופה (ספר שמות) בתורה מודגש בחלק התורה בסיום ספר זה (כנ"ל סוף סעיף א') -

כמודגש גם בשם הפרשה (שמורה על תוכן כל הפרשה) - "פקודי", כפירוש רש"י: "בפרשה זו נמנו כל משקלי נדבת המשכן לכסף ולזהב ולנחושת ונמנו כל כליו לכל עבודתו". זאת אומרת: "פקודי" הוא לשון מניין וחשבון, ו"פקודי

המשכן" הוא החשבון וסך-הכול של נדבות המשכן וכל כליו לכל עבודתו, כמפורט בפרטיות בהמשך הפרשה.

ונמצא, שבפרשת פקודי, בסיום ספר שמות - עושים חשבון וסך-הכול של כללות העבודה אודותיה מדובר בספר זה (החל מ"אלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה", יציאת מצרים, מתן-תורה, שהשלימות מכל זה הוא): "ועשו לי מקדש", בכדי שיהיה "ושכנתי בתוכם", דירה לו יתברך בתחתונים.

ומזה יש לימוד והוראה בנוגע לעבודתו של יהודי ב"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוך כל אחד ואחד²³ - שבעמדו בסיום תקופה בתורה (שמסיימים ספר שמות), עליו לעשות ולמסור "פקודי המשכן" - חשבון וסך-הכול מכללות עבודתו בנתינה ומסירה (לנדבת המשכן), ובעשיית כל ענייניו הגשמיים משכן ומקדש

22) ויש לומר שיש בזה גם חידוש לגבי העבודה ד"ועשו לי מקדש" בפרשיות שלפנ"ו (לפני החשבון וסך-הכול) - ראה לקמן בגוף השיחה ס"ו.

23) ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה כה, ח קרוב לסופו (ד"ה עוד יתכן). של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

המוצלח שאורו מוסיף והולך ואור. לאחר פטירתו של הרב בט כתב הרבי למשפחה:

ב"ה, ט"ז סיון תשל"ח
ברוקלין

משפחת בט - שליט"א

נצטערתי להשמועה מפטירת הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו' הרב יהושע מרדכי ע"ה.

המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ומכאן ולהבא אך טוב וחסד ימצא אתכם תמיד כל הימים.

בכבוד ובברכה (חי"ק)

* * *

כך הפעיל נשיא-דורנו מנהיגים יהודים במרכזי השפעה שונים בכל העולם לחזק בדקה ולהרים קרן ישראל.

רגעים דרמטיים הזכורים לה מבית הרפואה של אוניברסיטת ייל בניו-הייבן, בכסלו תשל"ב (דצמבר 1971). הרופאים נכנסו לחדר כדי לבשר לגב' בט שימיו של בעלה ספורים, וכל מאמצייהם להכניע את המחלה הידועה המקננת בגופו עלו בתוהו. פניה של האישה נשטפו דמעות והיא מיאנה להתנחם. לפתע, מספרת אירמה, יצאה הגב' בט מן החדר מחייכת ורגועה. לשאלת הנוכחים המופתעים השיבה:

"הרב חודקוב התקשר זה עתה, והודיע בשם הרבי שצ'דלס עתיד להיות עוד שנים ארוכות ופוריות".

כפי שחזה הרבי, צ'רלס אכן חי שבע שנים נוספות, בהן חמש השנים הפוריות ביותר בחייו.

אחת מתשובות הרבי בקשר לרפואתו היתה (עמ' 129):

אזכיר על הציון והרי נכנסנו לחודש כסלו

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'
ישירות הביתה באמצעות הדואר
מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)
מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:
'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 60840.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 072-2770130

וצריך להבין²⁷: מהי השייכות שבין סדר המסעות (שדווקא "בהעלות הענן גו' יסעו גו'") עם תוכן הפרשה כאן, המדובר אודות השראת השכינה במשכן²⁸? ויובן על-פי דברי רש"י בסיום הפרשה: "בכל מסע שהיו נוסעים היה הענן שוכן במקום אשר יחנו שם, מקום חנייתו אף הוא קרוי מסע כו', לפי שממקום החניה חזרו ונסעו לכך נקראו כולן מסעות".

התורה מוסיפה אודות עניין המסעות (לאחרי שמדובר אודות השראת השכינה במשכן) בכדי ללמד, שאפילו בחנייתו, חניה על-פי תורה, ועד ש"כמאן דקביע להו דמי"²⁹, ויתירה מזה – היה הענן שוכן במקום אשר יחנו שם" (עד בחינת הכתר במהותו ועצמותו) – הייתה יכולה להיות קאסילקא-דעתך, לכאורה, להישאר באותו מקום ולנוח, כי הגיעו לתכלית השלימות;

מלמדת אותנו התורה, (שגם בשעת החניה צריך לדעת ש)אחרי-כך יהיה "ובהעלות הענן גו' יסעו גו'", צריך להמשיך בנסיעה ועלייה למדרגה נעלית יותר.

ותירה מזה: עד כדי כך מוכרח עניין הנסיעה, שגם "מקום חנייתו אף הוא קרוי מסע, לפי שממקום החניה חזרו ונסעו לכך נקראו כולן מסעות": גם בשעת החניה עצמה – ובכל החניות ("כולן") – חניה קטנה או חניה גדולה, אפילו החניה האחרונה מעבר לירדן, גמר המסעות במדבר, ומתיישבים כבר בארץ-ישראל, ארץ נושבת³⁰ – צריך יהודי להרגיש "שממקום החניה חזרו ונסעו", ועד שהחניה עצמה, "קרוי מסע", כי היא (לא חניה, סוף, אלא) מקבלת תוכן הנסיעה (להמשיך לעלות).

והטעם על זה הוא – כי זה "חנייתו", חניה של יהודי – שנדרש ממנו שתמיד יהיה מהלך, מחיל אל חיל, ועד – בהליכה אמיתית שהיא שלא בערך. מזה ישנו גם הלימוד בחיי היום-יום של יהודי:

(27) ראה גם לקו"ש חט"ז עמ' 457 ואילך.

(28) עניין זה שייך לכאורה ב' בהעלותך ששם מסופר בארוכה אודות סדר המסעות.

(29) עירובין נה, ב.

(30) בשלח טז, לה.

אפילו כאשר יהודי נח – ועל-פי תורה צריך לנוח מזמן לזמן³¹ – צריך (בשעת מעשה) לדעת ולהרגיש שמזה צריך להיות "חזרו ונסעו", למעלה יותר, עד שבחניה עצמה נרגש שהיא (חלק מ) נסיעה³².

ה. מזה מובן גם בנוגע לעבודה בסיום ספר שמות: לאחרי שסיימו את עבודת עשיית והקמת המשכן, כולל החשבון וסך-הכול ("אלה פקודי המשכן") שבא בסיום תקופה זו, וכבר נפעל "כבוד ה' מלא את המשכן" – ישנו מיד הלימוד, שביחד עם זה אין צריך להישאר (חניה), אלא צריך להיות מיד מסע ועלייה, שלב חדש במדרגה – ספר חדש בתורה (ספר ויקרא), ויתירה מזה: עניין זה עצמו "מכריח" ודוחף את בני-ישראל לעלות וליסע הלאה – "ובהעלות הענן גו' יסעו".

כפי שהיה כאן בהמשך המאורעות גופא: בגלל זה ש"כבוד ה' מלא את המשכן" לא יכול משה לבוא אל אוהל מועד כי שכן עליו הענן, כי "שכן עליו הענן" הוא "המשכת והשראת אור אין-סוף ממקום עליון ונורא מאוד שנאמר בו ישת חושך סתרו כו' שלא שייך בו שום גילוי השגה כו'³³; ולאחרי זה – בהתחלת ספר ויקרא – הייתה עלייה למדרגה נעלית יותר, שעל-ידי ויקרא אל משה" – כי על-ידי הקריאה נפעל (שיוכל ל)היכנס באוהל מועד³⁴, ולקבל את הגילוי גם מבחינת ישת חושך סתרו, מספירת הכתר, שעל זה מרמז האל"ף דויקרא (אל"ף אותיות פלא – בחינת הכתר), על-

(31) וכנראה בפועל בטבע בני אדם, שצריכים לנוח בכל יום (ובפרט לאחרי יגיעה גדולה). ובפרט ע"י השינה – דבר המוכרח ע"פ טבע (עכ"פ בתוך שלושה ימים – ראה רמב"ם הל' שבעות פ"ה ה"כ). וראה רמב"ם הל' דעות (פ"ד ה"ד). ש"די לו לאדם לישן כו' שמונה שעות".

(32) להעיר מסיפור ופתגם הרב המגיד: בבית הוא בכלל באופן אחר, ולכן הנהגתו ואופן דירתו בעוה"ז הייתה באופן עראי, כמו באמצע הדרך (לקו"ד ח"ב ריד, א. עיי"ש). וראה אוה"ת וישלח רכט, ב (ועד"ז שם וישב רסז, א) מכד הקמח ערך גר: וכשם שגולה מעירו לעיר אחרת יקרא גר כן מצינו שהצדיקים נקראים גרים, לפי שאין מחשבין העוה"ז לכלום ואין דירתן אלא עראי.

(33) לקו"ת ר"פ ויקרא (א, א).

(34) תנחומא ר"פ ויקרא (א' וז). זהר שם (ג, ב). תנחומא בהעלותך ו. ועוד. וראה לקו"ת שם פ"ב (א, ב).

לפלא בעיני שעלה הספק בלבך כלל. ואוסיף עוד להזכיר שבוודאי ידוע לך שאדמו"ר הזקן ייסד את חלוקת הש"ס בימיו, ומנהג זה התפשט והתקבל מני אז בקרב חסידי חב"ד בכל אתר. עוד אציין שהרבי הזקן כותב ומעורר על כך באגרת הקודש [אחרי הזכירו חידושים ותיקונים נוספים וכיו"ב], שם פותח במלים "הוכח תוכיח את עמיתך, אפילו מאה פעמים" (תניא, קונטרס אחרון בסופו).

בברכה,
(חי"ק)

בהמשך כתב עוד לרבי [ככל הנראה באותה שנה]:

"ב"ה, י"א תמוז [תשכ"ז]

"לכבוד רבי מנחם מנדל שניאורסאהן נ"י, שלום,

"כפי שהמלצת, התחלתי לעסוק באופן פעיל בעניין חלוקת הש"ס. בוועידת המנהלים האחרונה של 'תורה ומסורה' התקבלה החלטה לחלק את הש"ס בין החברים ולקיים סיום בוועידה הבאה. העליתי את היוזמה מאחורי הקלעים ואני מקווה שתתממש בהצלחה.

"הרב אפרים שטורם מ'ישראל הצעיר' הבטיח לי שייציג את הרעיון בפני רבני 'ישראל הצעיר' לאחר שישבו מחופשתו. אני מקווה לעקוב באופן פעיל אחר התפתחות העניינים, וסביר להניח שהרעיון אכן יאומץ גם כאן. "הייתי מעוניין לפנות לרב הכט מן האיגוד, אך אני חש שעדיף שהצעה בנידון תבוא ממך ולא ממני, שכן הוא תלמידך. בכל מקרה אעשה כפי שתורה לי".

זכות הרבים תעמוד לו

הרב בט האמין בכל ליבו בכוחה של תפילת צדיק וברכתו. הוא עדכן את הרבי בכל האירועים החשובים בחיי משפחתו, ושיתף אותו באירועים משמחים כמו בזמנים קשים. מכתבי הברכה של הרבי לקראת החגים ולרגל השמחות במשפחה היו יקרים לו מאוד ועליהם שמר מכל משמר.

ממכתב אשר בסופו ציטט הרבי את הפסוק "בכל

דרכיך דעהו", למד בט לראשונה שהגימטרייה של המילים האלה זהה לגימטרייה של שמו, יהושע, וביטוי זה, שהיה נר לרגליו עוד קודם לכן, קיבל בעיניו משמעות יקרה ומיוחדת. לאחר פטירתו חקקה המשפחה מילים אלה על מצבתו.

הרב בט נשא עיניו אל הרבי בעתות משבר, ביחוד נועץ בו כשנפל למשכב. את המכתב הבא קיבל מהרבי במהלך החלמתו מהתקף לב קשה:

שלום וברכה,

שמחתי לשמוע מתוך העדכונים שאני מקבל שיש התקדמות ושיפור במצבך. יהי רצון שבעזרת השם יתברך ילך מצבך ויטב עוד ועוד.

בוודאי אין צורך להדגיש באוזניך שהתחזקות בבטחון בהשם יתברך "רופא כל בשר ומפליא לעשות", הוא הצנור והכלי להגדיל ברכת השם. על אחת כמה וכמה במקרה דנו, שיש לך זכות הרבים וזכות פעולותיך להפיץ ולחזק תורה ויידישקייט בקרב המוני בית ישראל, שמובטחני שיעמדו לך. בתפילה לרפואה בקרוב.

בעקבות ההתפרצות הראשונה של המחלה הידועה בגופו, כתב הרב בט לרבי:

"יום כ"ג לחודש אדר תשל"א

"לכבוד מורנו ורבינו, ר' מנחם מנדל נ"י, שלום,

"התעניינותך האישית בשלומי ממלאה אותי רגשי הודאה והכנעה שאיני מסוגל להביע במילים, לכן הרשה לי פשוט לומר תודה.

"אני שמח לבשר לך שאני הולך ומתחזק. אני עדיין מתקשה לבלוע, אך מקווה שגם זה יעבור והשם יתברך ישלח לי רפואה שלמה. אני מוקיר ומעריך מאוד את תפילותיך לשלומי ולבריאותי. לעונג לי להודיע שאשתי וילדי מרגישים בטוב. הייתי בקשר עם הרב חודוקוב והרב קרינסקי, אשר ללא ספק עדכנו אותך לגבי חלק מן הפעילות שלי".

יחי – שבע שנים!

הסיפור הבא מעיד על מעורבותו של הרבי בנקודות מפנה בחיי הרב בט. אירמה הורביץ ז"ל, ידידה קרובה של המשפחה, סיפרה על

רבי משה הכת גרמו לי נחת רוח. מובטחני שפירות דבריו יהיו ניכרים לאורך זמן ומעל לכל יהיו פתח להתקדמות מעשית, שהרי "המעשה הוא העיקר", ובפרט שדרשתו נסבה על אישיותו של בעל התניא, שהשתא שנת המאה וחמישים להסתלקותו, וכפי שודאי הזכיר הדובר.

כל טוב ובציפייה לשמוע ממך בשורות טובות תמיד,
(חי"ק)

באחד ממכתביו תיאר צ'רלס בט את תחושותיו על העידוד שקיבל מהרבי:
"ב"ה, יום כ"ז אדר ב' תשל"ג
"לכבוד הרב מנחם מנדל נ"י, שלום,
"בענווה הנני פונה אליך,
"רמזת לי בעבר שאני רשאי לכתוב לך, ואני מנצל את הזכות הזאת ומבקש כי תקדיש מעט מזמנך היקר לקריאת מכתבי.

"אני מעוניין לשתף אותך ברגשותי העמוקים ביותר, שכן יש לך חלק מרכזי ומכריע בפעילות החשובה שאני עוסק בה. אתה הוא שעודדת אותי לפעול להרחבת לימוד המשנה וההלכה היומית..."

בהשראת הרבי

הקשר של הרב בט עם הרבי התנהל במכתבים ובפגישות ב'יחידות' שנמשכו שעות רבות. אחותו סמוסי וגיסו אילי מספרים על ביקורים רבים של צ'רלס בניו יורק, שבהם היה נכנס ל'יחידות' אצל הרבי בשעה 2 או 3 לפנות בוקר, ואחר-כך בא ללון בביתם. בשיחותיו עמו ירד הרבי לפרטי פרטים בתחומי עבודתו, תחילה בשיבה ובקהילת 'ישראל הצעיר', ומאוחר יותר בחלוקת הש"ס ומעל לכל במפעל המשנה היומית.

וכך כתב הרב בט באחת ההזדמנויות:
"ב"ה, אוקטובר 1970
"יום ד' לסדר תורה צוה לנו משה (תשרי)
תשל"א

"לכבוד הרב מנחם נ"י
"שלום רב לאוהבי תורתך,
"במהלך החודשים האחרונים כתבתי לך פעמים רבות, סיפרתי להרבה מאוד אנשים על ההשפעה

והעידוד שאני מקבל ממך. אני משוחח עם אנשים על עניין של 'קובע עתים לתורה', וכשאני מתבשר שהם אכן מקדישים בעקבות כך זמן ללימוד מדי יום, אני חש ביתר עוצמה את ידך המכוונת ואת תמיכתך, שמעניקים לי את האומץ להמשיך להפיץ את הרעיון, או ליתר דיוק את המצווה.

"הפעילות למען תורה ומצוות היא מפעל חייד, ולכן ודאי תשמח לשמוע שהמשנה היומית ומפעלי לימוד נוספים התקבלו היטב בקרב 'איחוד קהילות האורתודוקסים', ארגון 'ישראל הצעיר', רבנים שונים ופשוטי עמך אשר שוקדים להרחיב עוד את מעגלי הלומדים. תחת הכותרת הרחבה והכוללת של קביעת עתים לתורה, יכול כל יחיד למצוא תחום לימוד שיעניק לו סיפוק ותחושת הישג והצלחה. אני מתפלל להשי"ת שיברך אותי בכוח וחכמה כדי שאוכל להתמקד בהשגת יעדים אלה."

הנה דוגמא לקטע אחד ממכתביו, ותגובתו המיידית של הרבי במכתב שלאחריו:

"ב"ה, כ"א אייר תשכ"ז

"לכבוד הרב מ"מ שניאורסאהן נ"י
"שלום,

"ברשותך אקצר הפעם. אני בטוח שאתה עסוק מאוד בטיפול בבעיות גדולות וחשובות, בכל זאת אני מבקש, אם אפשר, להיוועץ בך בשאלות הבאות.

"1) בכמה מן הארגונים שאני קשור עליהם, הייתי רוצה לטפח רעיון לפיו ייסדו נוהג של חלוקת הש"ס בין החברים, ויקיימו סיום גדול בכל שנה. האם אתה סבור שראוי אני שתפול זכות כזו בחלקי?..."

על כך ענה לו הרבי:

"ב"ה, כ"ו אייר, ה'תשכ"ז, ברוקלין, נ"י.

מור יהושע מרדכי בט

ת"ד 808, הרטפורד, קונטיקט

שלום וברכה,

במענה למכתבך מיום כ"א באייר בו כתבת על רצונך לשכנע כמה מן הארגונים בהם אתה פועל לאמץ את הרעיון של חלוקת הש"ס ולקיים מסיבת סיום הש"ס מדי שנה, אך היסטת שמא אינך ראוי לזכות כזו.

כל-פנים כפי שזה ב"אל"ף זעירא³⁵.
ויש לומר, שזה נעשה אחר-כך כלי לקבל גם מהכתר במהותו ועצמותו³⁶.

והכלי לזה הוא על-ידי זה שאצל משה היתוסף (לאחרי השלימות שלו בהקמת המשכן) תכלית הביטול (ש"לא יכול לבוא"), בבחינת אל"ף זעירא, שהיה אצלו "לב נשבר ונדכה" ו"הגיע לדרגה הכי נעלית בענווה, (לכן) נאמר ויקרא עם אל"ף זעירא³⁷. ולכן הרי זה - ה"דכא ושפל רוח" - היה הכלי ל"מרום וקדוש אשכון"³⁸ - עצם הכתר³⁹, מרחב העצמי⁴⁰, שהוא גם כמו נקודה (זעירא), למעלה מגילוי והתפשטות⁴¹.

1. מזה גם הלימוד בנוגע לכל אחד ואחד - כי "התורה היא נצחית ושייך בחינות אלו גם עכשיו"⁴², ובפרט מצד "בחינת" אתפשטותא דמשה בכל דרא (ש)היא בחינת הביטול שיש בכל אדם שהוא מבחינת משה" - שעל-ידי העסק בלימוד התורה - "ממשיך"⁴⁴ מבחינת המקיף דישת חושך סתרו

10

35 הארת כתר כמו שנמשך למטה על-ידי צמצום - לקו"ת שם, ס"ב.

36 שהרי אל"ף זעירא ("שהוא בחי' אלף ופלא ממש כמו האלף רברבא כו' והוא בחי' יחיד ממש אלא שמצמצם שכינתו כו" - אוה"ת ויקרא עמ' ריח ואילך) "הוא הארה והמשכה שמבחי' כן שכן עליו הענן דישת חושך סתרו" (לקו"ת שם ספ"ג - א. ד.). וראה לקו"ת שם (ס"ב), ש"נמשך לו הארה שעל-ידי זה יוכל אחר כך לבוא אל אוהל מועד אשר שכן עליו הענן" - והרי (בפש"מ) ענן זה הוא אותו הענן שלא יכול לבוא אליו קודם הקריאה.

37 תורת אדה"ז - נדפסה בס' השיחות ה'ש"ת עמ' 68. הובא ונתבאר בלקו"ש חי"ז עמ' 1 ואילך.

38 ישע"י נו, טו.

39 ע"ד הדרגא העליונה שבשער הנו"ן, פנימיות הכתר (ראה אוה"ת שם עמ' ריז, שלמעלה מהדרגא בשער הנו"ן ששייך למ"ט שערים (ראה לקו"ת במדבר יב, א ואילך). ואף שנתבאר לעיל, שע"י "אלה פקודי" מגלים בחי' "אחת" (שחסר מהבריאה), היינו שער הנו"ן - הרי מובן שגם בדרגא העליונה בשער הנו"ן עצמה ישנם כו"כ מדריגות.

40 ראה גם שיחת יום ג', אדר"ח שני תשמ"ט ס"ז.

41 ע"ד העניין ד"מטבע של אש", צדקה בטורתה, שהיא למעלה מכל גדר ציור כו' - כמשנ"ת לעיל (קונטרס משיחת ש"פ תשא תשמ"ט).

42 לקו"ת שם רפ"ד (א, ד.).

43 שם (ב, א.).

44 שם (א, ד ואילך).

שהוא חושך והעלם בבחינת אור וגילוי, ועל זה נאמר ותורה אור, להיות אור איך-סוף שורה למטה כמו למעלה כו', שמעצמות המקיף מאיר הארה גדולה ועצומה בבחינת פנימית כו'".

ובפשטות: כל אחד ואחד (על-ידי משה שבקרבנו) בכל זמן ובכל מקום, גם בזמן הגלות⁴⁵, יש בכוחו שייתגלו אליו הגילויים הכי נעלים, ואין הדבר תלוי אלא ברצונו - להסיר ההסתר של הנפש הבהמית⁴⁶, על-ידי הוספה בעבודתו בתורה ומצוות - הקב"ה מגלה לו העניינים הכי נעלים [וברור שבכל מסיבה של ריבוי יהודים - ישנם כמה וכמה שיש להם גילויים הכי נעלים], ואפילו באם לא מרגישים⁴⁷ - אין זה משנה המציאות⁴⁸, ועד שפועל עליו גם בגשמיות.

- ה' יתברך יעזור, שאצל כל אחד ואחד יתגלו גילויים הכי נעלים, עד בחכמה, בינה, דעת שלו, ובמדותיו, עד במחשבה, דיבור ומעשה, ונזכה גם להרגישים - אפילו באם לא מבינים אותם, כידוע שלפעמים מרגישים שמתעלים למדרגה נעלית ולא מבינים איך "הגיעו" לשם לאחרי שלא היו לזה הכנות - גילוי ואתערותא דלעילא מבחינת מקיף דמקיף (שלמעלה אפילו מאתערותא דלעילא הבאה על-ידי אתערותא דלתתא), מעין, או על-כל-פנים על-דרך, הגילוי ד"ויקרא אל משה"⁴⁹.

(קטעים משיחות שבת פרשת פקודי, ד' באדר שני ה'תשמ"ט; התוועדות תשמ"ט, כרך ב, עמ' 400-408 - תרגום מאידיש)

45 ואדרבה: בזמן חושך גלות (ובפרט בעקבתא דמשיחא) נותנים מלמעלה כוחות נפלאים, כדי לעמוד נגד הגזירות כו' שבגלות. ובפרט בדורות האחרונים, שכבר נגמרו לגמרי כל הגזירות ("ולא יהיה עוד" - שערי תשובה (לאדהאמ"צ) ח"א ה, ב). וישנם רק הכחות נעלים והעליות (שבאו ע"י הירידות).

46 וראה לקו"ת שם (ב, א).

47 וע"ד כמה סיפורי מחז"ל - שהיו כו"כ שנתגלה אליהם אליהו ולא ידעו מזה (עד לאחר זמן).

48 וע"ד המשל הידוע מהחכמים היושבים בעגלה, דאף שהסוס חושב אודות התבן, והבעל-עגלה חושב ע"ד פרנסתו ופרנסת ב"ב - אין זה משנה אמיתית ההבנה והעניין שבדברי החכמים היושבים בתוך העגלה (ראה שיחת ליל ש"ק פ' תשא תרפ"ח (נדפסה בהוספות לסה"מ תרפ"ח ס"ע רג ואילך). וראה שיחת ש"פ וארא תשמ"א. ועוד).

49 ראה אוה"ת ויקרא שם. ד"ה ויקרא תרע"ח. תש"ה.

מאת הרב מרדכי מנשה לאופר

יהודי שאינו רואה גילוי שכינה, דורש ותובע "היכן השכינה!"

נתמלאו הסימנים, כלו כל הקיצים, מה אם-כן חסר?

למרות שבניישראל כבר עברו ריבוי צרות ותלאות כו', כבר נתקיימו כל הסימנים שהובאו בגמרא אודות "עקבות משיחא" (ועוד יותר מזה...), כולל גם "היסח הדעת"... וכבר "כלו כל הקיצין", אף-על-פי-כן, עדיין לא בא!...
כפי הנראה, הדבר היחיד שחסר הוא - החוצפה של בניישראל, לדרוש ולתובע מהקב"ה שיביא את הגאולה...

בעניין הנ"ל - יש הוראה ולימוד מהפרשה שקרינו זה עתה ביום השבת-קודש:

על הפסוק "ויבוא משה ואהרן אל אוהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם" - מפרש רש"י: "אמרו ויהי נועם ה' אלוקינו עלינו, יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, לפי שכל שבעת ימי המילואים שהעמידו משה למשכן ושימש בו... לא שרתה בו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו, כל הטורח טרחנו שתשרה שכינה בינינו וכו'", ואכן, פעלו את גילוי והשראת השכינה - "וירא כבוד ה' אל כל העם... וירא כל העם וירונו ויפלו על פניהם".

וההוראה מזה:

לכל לראש - כאשר יהודי לא רואה גילוי שכינה, הרי זה פועל אצלו רגש של צער ובושה כו' ("היו ישראל נכלמים"), ובוודאי לא ייתכן ש"ינעם" לו כאשר אינו רואה גילוי שכינה!
ומכיוון שכן, לא ינח ולא ישקוט עד שיפעול גילוי השכינה - כשם שבאו ישראל למשה בטענה ותביעה: "כל הטורח שטרחנו כו'".

ומשה רבינו - עושה את כל התלוי בו, "ויבוא משה ואהרן אל אוהל מועד", ותיכף ומיד - שלא לעכב רגע מיותר - "וייצאו ויברכו את העם", עד ש"וירא כבוד ה' אל כל העם... וירא כל העם גו'".
ומזה מובן גם בענייננו:

כאשר בניישראל נמצאים בגלות, במעמד ומצב שאין גילוי שכינה, "אותותינו לא ראינו גו'" - לא יכולה להיות להם הרגשה טובה! כיצד ייתכן ש"ינעם" ליהודי כאשר אינו רואה גילוי שכינה?! - דבר כזה הוא היפך טבעו של יהודי! אין לך גלות גדולה מזו שיהודי "מרגיש טוב" בזמן הגלות - בחוץ-לארץ, וכן בארץ-ישראל - לפני ביאת משיח צדקנו ובניין בית-המקדש!

אדרבה: טבעו של יהודי, שכאשר אינו רואה גילוי שכינה - דורש ותובע "היכן היא השכינה?!". "היכן הוא משיח צדקנו?!".

ולא ינח ולא ישקוט - עד שיפעל גילוי השכינה לכל ישראל, "וירא כבוד ה' אל כל העם.. וירא כל העם", כלומר, גילוי השכינה שעל-ידי ביאת המשיח אינו עניין השייך ל"יחידי סגולה" בלבד, כי אם, לכל בניישראל, "כל העם".

(בעת ביקור הרבנים הראשיים לישראל, כ"ז באדר שני ה'תשמ"ו; התוועדות ה'תשמ"ו כרך ב, עמ' 832-834)

אי-ש-ציבור בשליחות הרבי (ב)

התבטלות נדירה עולה מתוך צרור מכתביו של העסקן הרב יהושע-מרדכי בט • שיחת טלפון פתאומית, אל חדרו בבית הרפואה ברגעים הקשים ביותר, האריכה את ימיו בעוד שבע שנים! • על פעילותו בהנחלת 'חלוקת הש"ס' ומפעל המשנה היומית גם בחוגי "ישראל הצעיר" ו"איחוד קהילות האורתודוקסים" • רשימה שנייה

שקיבל מהרבי - הכתובים כמובן באנגלית, ומופיעים כאן בתרגום חופשי:

בסיעתא דשמיא, כ"ה אדר, ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ.י.
מר יהושע מרדכי בט
רח' קנטרברי 67, הרטפורד, קונטיקט
שלום וברכה,

מאשר הנני קבלת מכתבך מ"ח שבט, עם המצורף אליו, ומבקש מחילה על איחור בלתי נמנע באישור ובמענה.

כמבוקש, אזכיר על הציון את הנזכרים במכתבך. באשר לגיטתך, ממכתבך הבנתי שלא נועצתם ברופא עליו המלצתי. איני יודע אם עדיין יהיה לתועלת להיוועץ בו כעת, לאחר הניתוח, אך אולי בכל זאת כדאי להתקשר עמו.

נעם לי כמובן להיוועד אודות עיסוקך בענייני הציבור, וביתר שאת מתוך בטחון שלא תסתפק בהצלחותיך לשעבר, אלא תוסיף אומץ ומרץ בזה, שהרי אם כל אלו ההישגים התקבלו מתוך מאמץ ידוע, אם יוכל המאמץ ברור שגם ההישגים יגדלו פי כמה. זהו עיקרון יסודי בכל תחומי היהדות, ודאי וודאי בענייני החינוך, שכל מה שילדים לומדים בינקותם מלווה אותם כל חייהם והולך וגדל ומתעצם.

דברך על הרושם הטוב שעשתה דרשתו של

לחוש את הקרבה

ברשימה הקודמת עסקנו בהתכתבות האישית המעניינת של הרב בט עם הרבי, להלן ההמשך. הנה עוד קטע מתוך אחד ממכתביו אל הרבי: "בע"ה, פורים תשל"א, מרץ 1971 "לכבוד הרב מנחם מנדל שליט"א "שלום רב,

"במילים 'שישו ושמחו בך כל מבקשיך' מביע דוד המלך את התרוממות הרוח שהוא חש מעצם דרישת ה'. תחושה דומה אני חש במישור האישי, שמחה על שזיכני השם יתברך לחוש קרוב אליך ולמצוא עצמי ראוי לכתוב אליך. אני מקווה שההתקדמות שלי תגרום לך נחת, במיוחד משום שרבות מן הפעולות נעשו בהשראת העצה, העידוד וההדרכה שהענקת לי. מתוך תחושת ענווה אני מבקש לספר לך על כמה נושאים שעשויים לעניין אותך, ולקבל הכוונה נוספת..."

הנחיות מפורטות

הרבי עודד אותו רבות. במכתביו אליו מוצאים דברי חיזוק ועידוד, ובהם גם עצות וברכות, הן בנוגע לתחום האישי והן בנוגע לעבודתו בקודש הציבורית והחינוכית. הנה עוד מכתב מהמכתבים